

Predmet: Čeda Budisavljević – Lički Osik

Viši sud u Beogradu, Odeljenje za ratne zločine

Poslovni broj predmeta: 46/10

Glavni pretres: 8.03.2011.

Izveštaj: Gojko Pantović, posmatrač FHP-a

Precizirana optužnica

Tužilac je precizirao optužnicu, tako što se u dispozitivu, u prvom pasusu optužnice u šestom redu, iza reči *postojao* dodaje *na području Republike Hrvatske*; u prvom pasusu i osmom redu na trećoj strani reč *par* menja se sa *nekoliko*; u trećem pasusu iste strane umesto *nekoliko dana kasnije krajem oktobra meseca* stoji *tačno neutvrđenog dana, nekoliko dana kasnije, takođe u oktobru mesecu 1991.*

Završne reči

Tavršna reč tužioca

Tužilac ostaje u celini pri preciziranoj optužnici. Smatra da je nesumnjivo dokazano da su tokom oktobra meseca 1991. godine na području teritorije opštine Teslingrad (Lički Osik) u Republici Hrvatskoj, zbog sumnje da poseduju radio-stanicu i da saraduju sa hrvatskim oružanim formacijama, lišeni slobode Mane Rakića, njegova deca Dragana, Milovan i Radmila, te da je optuženi Budisavljević, tada komandir specijalne jedinice MUP-a SAO Krajine i zamenik komandira policijske stanice u Teslingradu, upoznao Dušana Orlovića, tadašnjeg načelnika Resora državne bezbednosti MUP-a SAO Krajine, sa razlogom zatvaranja Rakića i pitao ga u dva navrata kako da postupi sa zatvorenicima, nakon čega mu je Orlović naredio da ih liši života. U noći između 20. i 21.10.1991. optuženi Budisavljević, Malinović i Bogunović odlaze naoružani do Široke Kule, pri čemu Malinović i Bogunović ostaju ispred vikendice i drže stražu dok Budisavljević ulazi u vikendicu gde se nalazila Lucija Rakić, supruga Mana Rakića, i lišava je života hicima iz vatrenog oružja, nakon čega sva trojica pale njen leš i vikendicu; nekoliko dana kasnije Budisavljević, Malinović, Bogunović, Griučić i Goran Novaković izvode iz prostorija policijske stanice u Teslingradu Mana, Dragana, Milovana i Radmilu, vezuju ih lepljivom trakom i uvode u vozilo marke *Tam* kojim je upravljao Griučić, odvoze ih do kraške jame *Goljubnjača* gde ih lišavaju života hicima iz vatrenog oružja i bacaju u jamu, čime su počinili krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Optuženi Budisavljević u potpunosti priznaje delo i objašnjava način usmrćivanja oštećenih. Optuženi Malinović prvo je negirao izvršenje dela, da bi kasnije promenio odbranu i naveo da se ne seća spornih događaja usled povreda koje je kasnije zadobio. Odbrana optuženih Bogunovića i Griučića, gde navode da su otišli zajedno sa Malinovićem i Budisavljevićem do jame, ali da su stajali kod vozila te da nisu pucali na Rakiće, usmerena je na izbegavanje i umanjeње krivične odgovornosti. Iz iskaza svih saslušanih svedoka potvrđeno je da su Rakići uhapšeni zbog sumnje da saraduju sa hrvatskim snagama. Optuženi su postupali sa direktnim umišljajem, bili su svesni posledica radnji koje su činili. Otežavajuće okolnosti čine činjenice da je ubijena porodica, otac, majka i troje dece, svi civili, zbog sumnje da saraduju sa neprijateljskom stranom. Tužilaštvo predlaže da sud osudi optužene u skladu sa zakonom.

Završna reč odbrane

Branilac optuženog Budisavljevića, naveo je da su dokazi izvedeni u postupku saglasni sa izjavom o priznanju njegovog branjenika i ukazao na četiri grupe okolnosti koje će sudsko veće ceniti, a koje utiču da kazna optuženom Budisavljeviću bude koliko je moguće niža ali pravedna. Prva grupa tiče se okolnosti vezanih za nedostatke u organizaciji vlasti oružanih snaga u kritičnom periodu: propusti organizacije i vlasti uticali su na ponašanje opt. Budisavljevića jer je rat bitan spoljni elemenat koji utiče na ponašanje, dešavaju se pogibije na svim stranama. Druga grupa okolnosti tiče se donošenja i izvršavanja odluka u vezi sa porodicom Rakić. Optuženi Budisavljević nije bio uključen u donošenje odluke u proveravanju i isleđivanju porodice Rakić, nije utvrđeno sa sigurnošću ni da je bio uključen u donošenje odluke da se oni pritvore. On nije doneo odluku da ubije članove porodice Rakić niti je učestvovao u donošenju odluke. Dobio je naredbu da to uradi, ali je ne izvršava odmah, već odlazi u Knin na razgovor. Treća grupa odnosi se na ponašanje pojedinih članova porodice Rakić, oni su svesno odlučili da žive izdvojeno na liniji razdvajanja što implicira prihvatanje velikog stepena rizika za sopstvenu bezbednost, a osim toga, primaju oružje ali ne drže stražu kao ostali pripadnici TO. Četvrta grupa odnosi se na priznanje opt. Budisavljevića, koji je delo priznao još u policijskoj stanici u Gračacu, potom u sudu u Kninu i na kraju pred ovim sudom. Branilac je predložio da sud kazni Budisavljevića pravedno i po mogućnosti što blaže.

Branilac opt. Malinovića naveo je da se od trenutka priznanja zločina Budisavljevića zanemaruju sve ostale činjenice i dokazi. Njegov branjenik bio je u mešovitom braku i svestan šta ga čeka, otišao je u Nemačku. Vratio se nazad u septembru 1991. godine, jer je objavljen proglas da Srbi koji se ne odazovu neće moći da se vrate. Raspoređen je u sanitetsku jedinicu TO Teslingrad, gde je bio do 11.11.1991. godine, kada je teško ranjen. Njegovo fizičko zdravlje je sanirano, ali ne i psihičko jer ne prepoznaje svoje najbliže. Od tada ga leči neuropsihijatar sa VMA, doktor Petar Zdravković, koji je ustanovio retrogradnu amneziju, koja objašnjava činjenicu da se Malinović ne seća događaja. Opt. Malinović je u kritičnom periodu vozač saniteta i nema nikakve veze sa specijalnim jedinicama i optuženim Budisavljevićem. Poznavao je porodicu Rakić i ni sa jednim od članova porodice nije bio ni u kakvim razmircama. Simptomatično je da ostali okrivljeni u prekrivičnom postupku u Gračacu navode Malinovića kao glavnog organizatora i glavnog izvršioca, da okrivljeni to izjavljuju u vremenu nakon ranjavanja Malinovića i u trenutku kada niko nije verovao da će Malinović preživeti. Optuženi Budisavljević nije osoba koja sluša naređenja. On u jednom od iskaza navodi da je za vreme boravka Radmile Rakić imao polne odnose sa njom i da ona nije bila prinuđena na to, te da je bila poznato da [Radmila] lako stupa u intimne odnose. On je osoba koja je nakon neuspelog pokušaja bekstva iz zatvora pokušao samoubistvo. Budisavljević je glavni organizator i izvršilac zločina koji želi da tu odgovornost prenese i na Mirka Malinovića, koji eventualnim prisutvom na licu mesta zločina ne snosi krivičnu odgovornost. Predlaže da se u nedostatku dokaza optuženi Malinović oslobodi.

Branilac optuženog Bogunovića naveo je da je zapisnik o uviđaju Okružnog suda u Kninu sačinjen na nezakonit način i da se on ne može koristiti jer prilikom njegovog sastavljanja nisu bili prisutni branioci, a okrivljeni nisu bili upoznati sa svojim pravima. Smatra da je postupak koji se vodio pred Okružnim sudom u Kninu bio protivzakonit, da je sud bio stvarno i mesno nenadležan. Iskazi optuženog Budisavljevića, gde detaljno opisuje ubistvo članova porodice Rakić ispred jame, kontradiktorni su i protivurečni. Prema jednom iskazu Bogunović sedi sa

njim u kabini, a prema drugom Bogunović je u tovarnom delu kamiona. Prema iskazu Budisavljevića proizilazi da je na porodicu Rakić ispaljeno oko 15-ak hitaca, dok Gruičić i Bogunović decidirano izjavljuju da su čuli pet ili šest hitaca. Iz navoda brojnih svedoka jasno da se nekoliko puta odlazilo u rutinske provere kod Lucije Rakić, te da Bogunović nije mogao znati da Budisavljević odlazi sa namerom da Luciju liši života. U krivičnoj prijavi protiv opt. Budisavljevića, potpisanoj od strane svedoka Marka Dragičevića, navedeno je da Bogunović nije pucao na porodicu Rakić. Budisavljević u iskazu datom u Stanici javne bezbednosti u Kninu navodi kako su poslednju likvidirali Radmilu Rakić i da su u nju pucali sve osim optuženog Bogunovića, što korespondira sa optužnicom Županijskog suda u Gospiću od 4.01.2010. godine, gde se takođe ističe da on nije pucao. On je običan pripadnik TO, sa tradicijom psihičkih oboljenja u porodici, dok je Budisavljević zamenik komandira policije, komandant specijalnih jedinica, pripadnik bezbednosnih službi, učesnik političkih procesa i jedan od organizatora odbrane Krajine, ugledan i jako poštovan u sredini u kojoj živi. Između takve dve ličnosti ne može postojati dogovor. Smatra da nisu dokazani navodi iz optužnice da je optuženi Bogunović na bilo koji način učestvovao u izvršenju dela za koje se tereti i predlaže da sud donese oslobađajuću presudu.

Branilac optuženog Bogunovića navodi da se okrivljeni Budisavljević ne dogovara, da prima i izvršava naređenja ili ih autoritativno izdaje. Svi osim Budisavljevića mogli su biti izabrani za izvršenje dela, a međusobno nisu činili nikakvu grupu niti klan. Navodi optuženog Budisavljevića su kontradiktorni i protivurečni i ne može im se verovati. Priduružuje se predlogu za donošenje oslobađajuće presude.

Branilac optuženog Gruičića navodi da se u svemu pridružuje prethodnoj oceni branilaca, i navodi da nema dokaza da je postojao dogovor da se porodica Rakić liši života. Optuženi Budisavljević menjao je svoj iskaz dva puta i ne može mu se verovati. Opt. Gruičiću naređeno je da vozi ljude koji su prethodno bili lišeni slobode, njegova radnja bila je isključivo da vozi i prilikom izvršenja te radnje postupao je u stanju stvarne zablude. Dokazi na osnovu kojih se optuženi Gruičić tereti nisu nesumnjivo dokazani, te predlaže da se on oslobodi od krivične odgovornosti i da mu se ukune pritvor.

Završna reč optuženog Budisavljevića

Porodica Rakić je likvidirana zbog saradnje sa neprijateljima. Od izdajstva u ratu nema ništa teže, što je potvrdio i svedok Marko Dragičević. U svemu podržava navode svog branioca.

Završna reč optuženog Malinovića

Porodicu Rakić je dobro poznavao i nije imao niti jedan razlog da učestvuje u njihovom ubistvu. Sebe smatra časnim čovekom i nije mu jasno zbog čega ga ostali optuženi lažno terete. Ako je učestvovao u takvom zločinu, nije zaslužio da živi. Proklinje dan kada se vratio iz Nemačke u Teslingrad. U svemu podržava navode svog branioca.

Završna reč optuženog Bogunovića

U potpunosti mu je žao kompletnog događaja. Ne oseća se krivim i u svemu podržava navode branilaca.

Završna reč optuženog Gručića

Gručić je ponovio odbranu koju je prethodno izneo. Dok je živ biće mu žao porodice Rakić. U svemu podržava navode svog branioca.

Fond za humanitirano pravo